
Efterord

Passepartout — *Uden titel*, 1. årgang 2023

Hvad betyder titlen *Uden titel* egentlig? Hvorfor er den valgt til *Passepartouts* nye online format? Og hvad indebærer dette format? Det kan man finde svar på i efterordet til *Passepartout – Uden titels* første årgang. Efterordet rammesætter årets tre udgivelser og indeholder desuden den tale, der blev holdt, da *Passepartout – Uden titel* blev lanceret til *Passepartouts* 30 års jubilæum i foråret 2023.

CAMILLA SKOVBJERG PALDAM

Lektor, Ph.d.

camillapaldam@cc.au.dk

ORCID 0000-0001-5318-7786

Institut for Kommunikation og Kultur – Kunsthistorie
Aarhus Universitet
Denmark

Med dette efterord afsluttes første årgang af *Passepartouts* nye, åbne online format *Uden titel*. Et format, hvor vi løbende publicerer tekster om kunsthistorie og visuel kultur i ønsket om at bidrage til en levende akademisk offentlighed. Denne årgang indeholder tre tekster:

En artikel skrevet af undertegnede om kønsbalance og sexismen i dansk humaniora i 1990'erne og 00'erne. Artiklen bygger bl.a. på egne erfaringer og på en kvalitativ undersøgelse af vidnesbyrd fra andre kvindelige forskere. Tesen er, at den manglende opmærksomhed på køn i forskning har været tæt forbundet med en kønnet og ofte sexistisk universitetskultur.

Dernæst en længere udstillingsomtale af Laura Katrine Skinnebach om Alexander Tovborgs *Kirken* på Kunsthall Charlottenborg. Teksten undersøger, hvordan udstillingen iscenesætter religion og, ikke mindst, kunstnerens rolle i formidling af mysteriet. Analysen fokuserer især på den uopnåelige faderfigur, der ifølge Skinnebach var til stede overalt i Tovborgs totalinstallation.

Og endelig har Pernille Leth-Espensen skrevet en sammenlignende udstillingsanalyse af de mest fremtrædende europæiske urmuseer, hvor prægnante genstande fra samlingerne, herunder flere historiske automater, også diskuteres. Teksten argumenterer for, at urets sammenvævning med idé- og kulturhistorien sætter vores nuværende teknologiske udvikling i perspektiv, og at uret - og automaten - i højere grad bør inkluderes i kunsthistorie, visuel kultur og kulturforskning.

Formatet *Uden titel* blev lanceret til *Passepartouts* 30-års jubilæum i marts 2023. Herunder har vi valgt at trykke den tale, jeg holdt i forbindelse med lanceringen, og som beskriver formatet og vores overvejelser over titlen *Uden titel*, for hvad ligger der egentlig i en sådan titel, hvis man ser mere titelteoretisk på den?

Uden titel – tale til *Passepartouts* reception 22. marts 2023

Udover 30 års jubilæet fejrer vi i dag lanceringen af et nyt tiltag, et nyt format af *Passepartout*, som vi har valgt at kalde *Passepartout – Uden titel*.

Passepartout – Uden titel er en serie af artikler, som *Passepartout* publicerer direkte online ved siden af vores årlige temanummer, som fortsat kommer på tryk, og inden jeg siger mere om indholdet, vil jeg sige lidt om titlen, for hvad betyder den – og hvilken funktion har titler i det hele taget?

Jerrold Levinson opstiller i artiklen "Titles", 1985, en taksonomi med syv forskellige typer af titler:

1. Neutrale titler, hvor titelindholdet synes identisk med værkindholdet og ikke tilføjer noget (jf. Levinson 1985, 34).
2. Understregende (eller fremhævende) titler. F.eks. *Skriget* (Munch). Man kan også se skriget på lærredet, men titlen er ikke helt redundant: den gør ifølge Levinson værkets udsagn stærkere (jf. Levinson 1985, 34-35).

3. Fokuserende titler. F.eks. *Ulysses* (Joyce). Titlen sætter her fokus på Leopold Bloom, hvor det ellers næsten lige så godt kunne have været på de andre hovedpersoner, Stephen og Molly (jf. Levinson 1985, 35).
4. Underminerende (eller modstandsgivende) titler. Ofte opfattes de som ironiske (jf. Levinson 1985, 35-36).
5. Mystificerende titler. Titler som ikke synes at have nogen forbindelse til værket, og som man blandt andet finder hos flere dadaister (jf. Levinson 1985, 36).
6. Entydighedsskabende titler eller specificerende titler. Hvis værkets indhold er flertydigt, kan titler tjene til at fiksere eller fremhæve en tolkning frem for en anden, og hermed give værket et mere determineret indhold, end det ellers ville have haft (jf. Levinson 1985, 36).
7. Alluderende titler (som også kan indgå i de allerede nævnte kategorier), dvs. titler der alluderer til andre værker, andre kunstnere, historiske begivenheder osv. F.eks. *Ulysses* (Joyce) (jf. Levinson 1985, 37).

Man kan med Levinson sige, at temanumrenes titler plejer at fungere “understregende” eller “fokuserende” – de enkelte artikler kommer oftest ind på andet og mere end temaet, men hvis nummeret hedder “materialitet” eller “erindring”, så ved man, at det er en rød tråd gennem alle artiklerne. Da vi nu skulle finde på en titel til det nye format, havde vi mange gode bud på bordet:

- PASSEPARTOUT – UDENFOR RAMMEN. Det syntes vi, var lidt sjovt i forhold til overtitlen *Passepartout*, som jo afgrænser, fremhæver og indrammer, og med *Udenfor rammen* bliver der peget på en større frihed og bredde. Men det smagte også lidt af “uden for skiven”, som ikke er en udelt positiv association. Desuden burde “uden for rammen” grammatisk stå i tre ord – og det blev grimt, så den røg.
- PASSEPARTOUT – UDEN OMSLAG. Slet ikke dårligt! Fokus var her på forskellen i materialitet, når man sidder med nummeret. Men også på, at det nye format ikke har omslaget som en samlende struktur. *Uden omslag* har dog måske en anelse nostalgisk vibe og peger på det, man ikke længere får.
- PASSEPARTOUT – SKÆRM. Det lød smart, mere hipt, syntes vi, og der ligger en masse interessant teoretisk tankegods i “skærmen”. Navnet pegede dog primært på, at her var et format, der blev læst på skærm i stedet for på papir (ligesom *Passepartout – online*, som også var oppe at vende). Men det var ikke den væsentligste forskel, for vores traditionelle temanumre af *Passepartout* bliver også digitaliseret, og mange læser dem på f.eks. tidsskift.dk.

Vi endte således med:

- PASSEPARTOUT – UDEN TITEL

I kunsten findes mange værker, som kunstneren har navngivet *Uden titel*. Altså ikke bare, at værkerne ikke har en titel – som det er tilfældet for de fleste værker før det 19. århundrede, som så ofte efterfølgende er blevet givet en beskrivende titel – men værker, som decideret kaldes Uden titel.

Og hvad betyder det, når noget kaldes *Uden titel*? Hazard Adams – en anden titelteoretiker – skriver i artiklen “Titles, Titling, and Entitlement” (1987) at når en kunstner giver et værk titlen *Uden titel*, så betyder det ikke bare, at dette har ingen titel. Den mærkeligt titelløse titel bliver ikke fjernet fra objektet, men retter tværtimod opmærksomheden på den relation som den benægter:

Designet til at unddrage sig sprogets dominans over plastiske former, accepterer den stiltiende, at beskueren allerede er sprogligt situeret, at værket har en sproglig relation, og at det såkaldte objekt er i en sproglig relation. (Adams, 1987,13 – oversættelse v. forfatteren)

Titlen *Uden titel* viser hermed, at man bevidst fravælger at sætte en bestemt sproglig mærkat på et værk. *Uden titel* betyder ikke uden indhold, det er blot en indikation af, at indholdet ikke kan rammesættes, begrænses af nogle bestemte ord. At man må tage stilling til det, man har foran sig, uden den guidende krykke en titel ofte er. Vi kunne også have valgt slet ikke at kalde det nye format noget særskilt, men bare have en tom forside, hvor der stod *Passepartout* øverst. Men ligesom en *Passepartout* rammer noget ind, rammesætter *Uden titel* også. En forventningsafstemning, der siger, du må selv dykke ned og se, hvad dette indeholder. Vi giver ikke svaret på forhånd. Og det er netop den vigtigste forskel fra tidsskriftet *Passepartout*, som vi kender det, at der her ikke er en temaramme, som bidragene skal passe ind i. Derfor synes vi, at *Uden titel* er et helt godt navn. *Passepartout* nr. 8 fra 1996 havde ligeledes titlen *Uden titel*, ligesom det også er navnet på et tidligere studentertidsskrift på kunsthistorie, hvilket bare har gjort vores glæde ved navnet endnu større.

I *Passepartout – Uden titel* udgiver vi løbende artikler, som samles i et temaløst online nummer en gang om året. Artiklerne bliver altså uploadet løbende, når de er klar til det. I slutningen af hvert år, lukker vi årets nummer og skriver et lille efterord til årets udgivne tekster, om det er 2 eller 20 bidrag.

Artiklerne kan omhandle en bred vifte af emner med relevans for det kunsthistoriske forskningsfelt, og kan dels være fagfællebedømte forskningsartikler, efter samme retningslinjer og med samme forskningstyngde som i de trykte numre, dels være andre teksttyper som anmeldelser af bøger om kunsthistorie og visuel kultur, anmeldelser af udenlandske udstillinger, f.eks. biennaler, essays eller debatindlæg af relevans for kunsthistoriefaget. Disse fagfællebedømmes ikke, men udvælges og redigeres af *Passepartouts* online-redaktion.

Vi forestiller os, at mange har gennemarbejdede papers liggende fra konferencer, som ikke er blevet efterfulgt af en publikation, og som der ikke skal meget til for at omskrive til en artikel. Eller at man sidder og forsker i et emne, som ikke lige passer ind i et igangværende temanummer, og hvor det kan have lange udsigter, før der kommer et passende tema, måske fordi der for nylig har været et.

Passepartout – *Uden titel* er et format, der giver mulighed for en hurtigere publicering af forskningsartikler, end det ofte vil være tilfældet i trykte temanumre, og som desuden giver rum for publicering af andre teksttyper end den traditionelle forskningsartikel. Vi er spændte på, hvad I kunne have lyst til at bidrage med. Og håber I vil tage godt imod det nye format. •

LITTERATUR

Adams, Hazard: "Titles, Titling, and Entitlement To" in *Journal of Aesthetics & Art Criticism*, Vol. 46, Sep 1987, pp. 7-21.

Levinson, Jerrold: "Titles" in *Journal of Aesthetics & Art Criticism*, Vol. 44, September 1985, pp. 29-39.